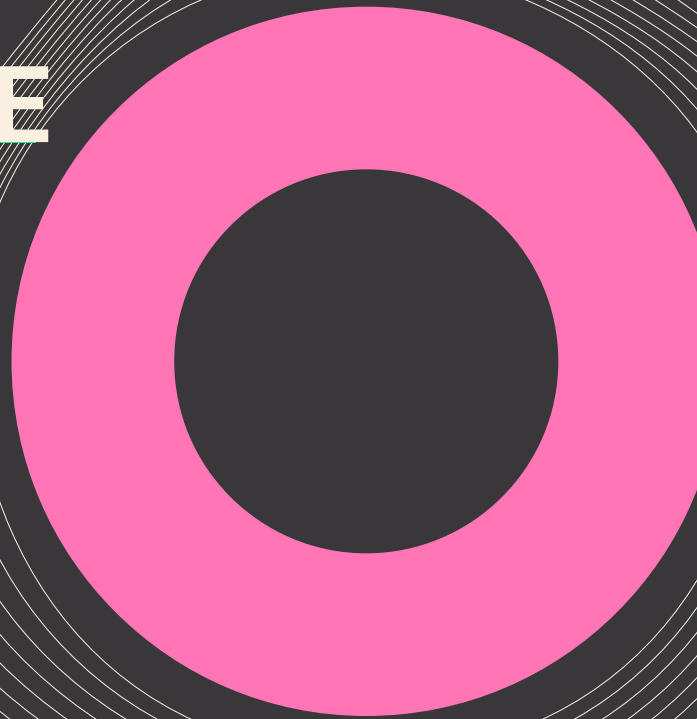

ΤΟΠΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ DRR. ΕΜΠΛΟΚΗ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΡΩΝ ΣΤΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ CORE

3η έκδοση - 15 Δεκεμβρίου 2024

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το **RESILIAGE** είναι ένα τριετές ευρωπαϊκό ερευνητικό έργο (2023-2026) που επικεντρώνεται στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κοινοτήτων μέσω της ενσωμάτωσης της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς στη μείωση του κινδύνου καταστροφών (DRR). Χρηματοδοτούμενο από το πρόγραμμα Horizon Europe, διερευνά πώς η πολιτιστική κληρονομιά, ως σημαντικός πόρος των τοπικών κοινοτήτων, μπορεί να ενισχύσει την κοινωνική ανθεκτικότητα απέναντι σε φυσικούς κινδύνους και ακραία γεγονότα. Διεξάγοντας επιτόπια έρευνα και εμπλέκοντας τις κοινότητες σε σενάρια πολλαπλών κινδύνων, το RESILIAGE στοχεύει στη συνδημιουργία αξιοποιήσιμης γνώσης, ενδυναμώνοντας τις κοινότητες να προετοιμαστούν καλύτερα για τους κινδύνους καταστροφών και να τους μετριάσουν, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής.

Επικεφαλής του έργου είναι το Politecnico di Torino και συμμετέχουν 18 εταίροι από 10 χώρες, μεταξύ των οποίων φορείς πρώτης αντίδρασης, φορείς χάραξης πολιτικής, ενώσεις πολιτών και οργανώσεις πολιτιστικής κληρονομιάς. Μέσω των **πέντε εργαστηρίων CORE** (COmmunity REsilience Labs) που δημιουργήθηκαν σε 5 διαφορετικές χώρες - **Famenne-Ardenne (B)**, **Κρήτη (GR)**, **Naturtejo (PT)**, **Trondheim (NO)** και **Karsiyaka (TR)**-, το RESILIAGE χρησιμοποιεί ένα πλαίσιο **Systemic Resilience Innovation (SyRI)** για να αναλύσει τη διακυβέρνηση, την κοινωνική αλληλεπίδραση και άλλους κρίσιμους παράγοντες. Το πλαίσιο αυτό εντοπίζει και βελτιώνει πρακτικές που ενισχύουν την ανθεκτικότητα της κοινότητας, χρησιμοποιώντας την πολιτιστική κληρονομιά στη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Επιπλέον, κάθε εργαστήριο CORE ειδικεύεται σε μια συγκεκριμένη κλίμακα διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της περιφέρειας πόλης, του δήμου, του δικτύου δήμων, της περιφέρειας και της διαπεριφερειακής κλίμακας.

Με την εμπλοκή των ενδιαφερομένων σε συνεργατικές και συμμετοχικές διαδικασίες, το έργο επιδιώκει τη δημιουργία **ψηφιακών εργαλείων** και **ήπιων λύσεων** που ενισχύουν την ετοιμότητα της κοινότητας και προωθούν μακροπρόθεσμες στρατηγικές για την ανθεκτικότητα στις καταστροφές.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

εμβαθύνει στα βασικά ευρήματα της έρευνας πεδίου που διεξήχθη στα πέντε εργαστήρια CORE του έργου RESILIAGE. Εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο **οι κοινότητες έχουν εμπλακεί στον εντοπισμό της τοπικής κληρονομιάς σε περιοχές που απειλούνται με εξαφάνιση**. Το φυλλάδιο υπογραμμίζει το ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η τοπική κληρονομιά στην προώθηση **της εμπλοκής πολλών ενδιαφερομένων** και προσφέρει πληροφορίες για τη συνεργατική συνδημιουργία μιας κοινής γνώσης.

Το RESILIAGE ενσωματώνει **μια ιστορική-πολιτιστική προοπτική στην κατανόηση των αλληλεπιδράσεων ανθρώπου-περιβάλλοντος για τον καθορισμό της ανθεκτικότητας της κοινότητας**. Θεωρεί ότι αυτές περικλείονται ιδιαίτερα στην υλική και άυλη πολιτιστική φυσική κληρονομιά των τόπων και των κοινοτήτων και αξιοποιεί αυτή την κληρονομιά που έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση των τοπικών ταυτοτήτων και της αίσθησης του τόπου για τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στη μείωση του κινδύνου καταστροφών.

Η τοπική κληρονομιά περιλαμβάνει τόσο το φυσικό όσο και το ανθρώπινο περιβάλλον, αντανακλώντας την πλούσια πολιτιστική ποικιλομορφία των ομάδων σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές, οι οποίες επηρεάζουν την κοινωνία σε πολλαπλά επίπεδα. Το RESILIAGE ενθαρρύνει έναν πολλαπλό συνεργατικό διάλογο για τον εντοπισμό της τοπικής κληρονομιάς και τη συνεργατική διαμόρφωση των αντιλήψεων της για την ενίσχυση της κοινωνικής ανθεκτικότητας.

Όπως τονίζει η UNESCO: «**Η άυλη πολιτιστική κληρονομιά μπορεί να αναγνωριστεί ως τέτοια μόνο από τις κοινότητες, τις ομάδες ή τα άτομα που τη δημιουργούν, τη διατηρούν και τη μεταδίδουν-χωρίς την αναγνώρισή τους, κανείς άλλος δεν μπορεί να τη δηλώσει ως κληρονομιά του**».

Στο πλαίσιο του RESILIAGE, αναπτύχθηκαν συνεργατικές δραστηριότητες με επίκεντρο την πολιτιστική κληρονομιά για την προώθηση της ουσιαστικής εμπλοκής πολλών ενδιαφερομένων μερών στη διαχείριση του κινδύνου καταστροφών. Οι δραστηριότητες αυτές ακολούθησαν μια δομημένη προσέγγιση, ξεκινώντας με συλλογικό καταγισμό ιδεών και συζητήσεις, προχωρώντας σε κοινή λήψη αποφάσεων και ολοκληρώνοντας με ασκήσεις προσομοίωσης. Τα αποτελέσματα αποτυπώνουν τις μοναδικές εμπειρίες και προοπτικές των συμμετεχόντων, που διαμορφώθηκαν από το διαφορετικό υπόβαθρο και τις αλληλεπιδράσεις τους.

Οι δραστηριότητες συν-δημιουργίας με τις τοπικές κοινότητες, έδωσαν έμφαση σε πολιτιστικούς, ιστορικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες για να υποστηρίξουν την ενεργό συμμετοχή σε κάθε στάδιο της οικοδόμησης της γνώσης. Στις ακόλουθες ενότητες παρουσιάζονται τα βασικά ευρήματα για κάθε τομέα.

Core Lab

**Crete
GREECE**

CRETE GREECE CORE LAB

ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ DRR

Core Lab

**Crete
GREECE**

- **ΣΥΡΙ**
Ενεργός μνήμη
- **Κλίμακα
διακυβέρνησης**
περιφερειακή

Η τοπική εκκλησία του Αρκαλοχωρίου στην Κρήτη είναι ένα κεντρικό σημείο συγκέντρωσης της κοινότητας για συλλογικές πολιτιστικές πρακτικές και για την παροχή υποστήριξης μετά από καταστροφές.

Η αστική πλατεία στο ιστορικό κέντρο του Ηρακλείου με τον καθεδρικό ναό του Αγίου Μηνά και την κοντινή πρώτη ιστορική εκκλησία.

Το νησί της Κρήτης είναι σεισμογενής ζώνη, καθώς έχει υποστεί πολύ ισχυρούς σεισμούς. Με την πάροδο των εποχών, οι τοπικές κοινότητες έχουν αναπτύξει μια ισχυρή στάση μετριασμού που εκφράζεται στις τεχνικές κατασκευής και στην ενίσχυση της κοινοτικής συνοχής. Η τοπική μουσική, οι χοροί, οι παραδόσεις, τα φεστιβάλ και τα τελετουργικά είναι ζωντανά μέσα από τις γενιές για να στηρίξουν τις τοπικές κοινότητες και να αυξήσουν την ανθεκτικότητά τους.

*Μπάμπης Φασούλας,
υπεύθυνος του εργαστηρίου στο Μουσείο
Φυσικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου
Κρήτης*

Από τις 21 έως τις 22 Μαΐου, κοινωνιολόγοι, ψυχολόγοι και αρχιτέκτονες από την κοινοπραξία RESILIAGE, οι οποίοι φιλοξενήθηκαν από τοπικούς εταίρους στο Μουσείο Φυσικής Ιστορίας, επισκέφθηκαν την Κρήτη για να συνεργαστούν με την κοινότητα και να αποκτήσουν γνώσεις για το τοπικό τοπίο. Την πρώτη ημέρα, η ομάδα ταξίδεψε στο **Αρκαλοχώρι για να επισκεφθεί σεισμόπληκτες περιοχές, να** συναντηθεί με κατοίκους και να παρακολουθήσει μια συγκέντρωση στην **τοπική εκκλησία**. Μίλησαν με μέλη του κλήρου που είχαν διαδραματίσει κεντρικό ρόλο στις προσπάθειες αντιμετώπισης και ανάκαμψης.

Μετά την επίσκεψη στην εκκλησία, η ομάδα συγκεντρώθηκε στην **παρακείμενη αυλή, έναν κοινόχρηστο χώρο που ευνοεί τις άτυπες συνδέσεις και ανταλλαγές μέσα στην κοινότητα**. Στη συνέχεια, το δρομολόγιο τους οδήγησε σε ένα **κοντινό προσωρινό χωριό όπου στεγάζονται επιζώντες από τον σεισμό** που διαμένουν σε πρόσφατα κατασκευασμένα προκατασκευασμένα σπίτια. Εκεί, ένας τοπικός δάσκαλος μουσικής καλωσόρισε την ομάδα με **μια παράσταση παραδοσιακής μουσικής, προσκαλώντας τα παιδιά του χωριού να τραγουδήσουν και να χορέψουν, δημιουργώντας μια χαρούμενη και κοινή εμπειρία**. Αυτή η αρχική στιγμή, η οποία **χρησιμοποίησε τη μουσική και το χορό για να μοιραστεί την πολιτιστική κληρονομιά**, προμήνυε ένα θέμα που θα αναδυόταν σε μεταγενέστερες δραστηριότητες: μια ισχυρή τάση για βοήθεια, φιλανθρωπία και εθελοντισμό στην Κρήτη, που **έχει τις ρίζες της σε μια βαθιά σύνδεση με συλλογικές πολιτιστικές κοινές πρακτικές, όπως ο χορός, η μουσική και το θέατρο**.

Μετά την επιστροφή στο Ηράκλειο, οι τοπικοί εταίροι οργάνωσαν διάφορες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων διαδραστικών εργαστηρίων πολιτιστικής κληρονομιάς με εκπροσώπους της κοινότητας, φορείς χάραξης πολιτικής, φορείς πρώτης ανταπόκρισης και τοπικούς διοικητικούς υπαλλήλους.

Τοπική κληρονομιά της Κρήτης

Οι συνεργατικές δραστηριότητες που διεξήχθησαν στο εργαστήριο CORE της Κρήτης ανέδειξαν **μια σημαντική εστίαση στις παραδόσεις**, ιδιαίτερα στον τομέα των **παραστατικών τεχνών, οι οποίες αναδείχθηκαν ως βασικά στοιχεία της τοπικής κληρονομιάς**. Τα στοιχεία που εντοπίστηκαν αντικατοπτρίζουν πολιτιστικές πρακτικές που έχουν τις ρίζες τους σε κοινές, μη λεκτικές συνδέσεις, συμπεριλαμβανομένης της **μουσικής, του χορού και της ποίησης, οι οποίες ενισχύουν μια συλλογική αίσθηση ταυτότητας**. Οι παραδοσιακές κρητικές μορφές τέχνης, όπως **οι μαντινάδες (Κρητική λαϊκή ποίηση παρόμοια με το Χαϊκού)** και η μουσική λύρα, όχι μόνο τονίζουν την πολιτιστική ποικιλομορφία, που φαίνεται στη χρήση διαφορετικών διαλέκτων, αλλά χρησιμεύουν επίσης ως κοινοτικές εμπειρίες, όπου διαφορετικές εκφράσεις συγχωνεύονται για να σχηματίσουν έναν κοινό πολιτιστικό χώρο.

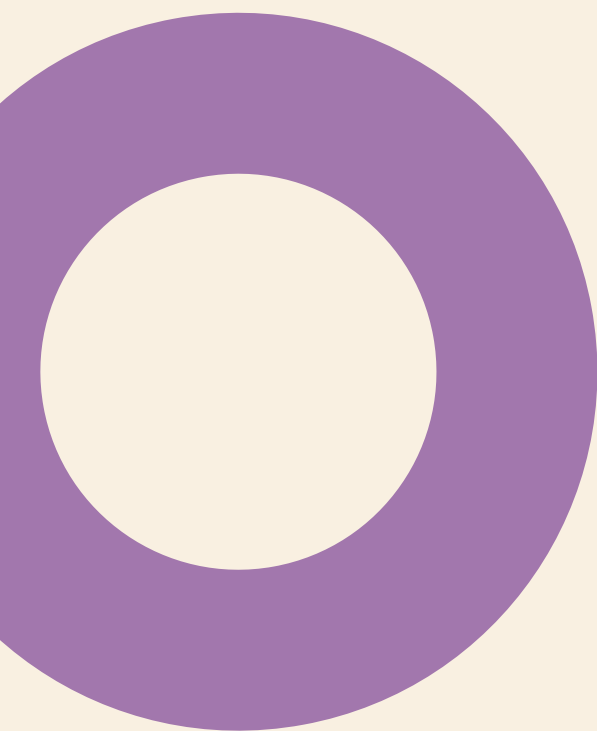
Ειδικές πτυχές της πολιτιστικής ταυτότητας της Κρήτης περιλαμβάνουν ένα σύστημα αξιών που συνδέεται στενά τόσο με τις τοπικές παραδόσεις όσο και με το **φυσικό περιβάλλον**. Οι γεωργικές πρακτικές, όπως η καλλιέργεια της ελιάς και η μεσογειακή διατροφή, σημειώθηκαν ως βασικά στοιχεία, με το ελαιόλαδο, τη βρώσιμη χλωρίδα και τα τοπικά παραγόμενα τυριά να αντιπροσωπεύουν ένα μείγμα κληρονομιάς και διατροφής. Επιπλέον, η παρουσία παραδοσιακών τεχνών, όπως **η αγγειοπλαστική και οι μύλοι άντλησης νερού**, αντικατοπτρίζει μια κληρονομιά **χειροτεχνικής γνώσης που περνάει από γενιά σε γενιά**.

Ο ρόλος των προφορικών παραδόσεων και των κοινοτικών εορτασμών, συμπεριλαμβανομένων **των μύθων, των διαλέκτων και της αφήγησης ιστοριών**, αναδείχθηκε ως βασικός δίαυλος για τη διατήρηση των αξιών και της συλλογικής μνήμης, συνδέοντας τις γενιές μέσω κοινών αφηγήσεων. Οι παραδόσεις αυτές υπερβαίνουν την ψυχαγωγία, καθώς λειτουργούν ως μέσο πολιτιστικής εκπαίδευσης και κοινωνικού δεσμού εντός της κοινότητας.

Επιπλέον, ήρθαν στο φως θέματα που σχετίζονται με την κοινωνική ηθική και τις αξίες, αναδεικνύοντας την τοπική ευαισθητοποίηση σε θέματα όπως το στίγμα, ο ρατσισμός και το σύστημα δικαιοσύνης. Η έννοια του **Bta, ή «δεσμοί αίματος»**, υπογραμμίζει τη σημασία των **οικογενειακών δεσμών στην κρητική κοινωνία**. Οι αξίες αυτές αντιστακτούν ένα υποκείμενο ηθικό πλαίσιο που επηρεάζει τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και συμβάλλει στη διαμόρφωση της ανθεκτικότητας της κοινότητας.

Το μάθημα της Κρήτης για την τοπική κληρονομιά στην DRR

- **Διατήρηση της ψηφιακής κληρονομιάς:** Τεκμηρίωση και διατήρηση ψηφιακών αρχείων και αρχείων που σχετίζονται με πολιτιστικά και ιστορικά αγαθά, όπως έργα ξυλογλυπτικής, για την ανάκτηση πολύτιμων πληροφοριών που χάνονται κατά τη διάρκεια καταστροφών.
- **Αρχείο ιστοριών των γερόντων:** Οικοδομήστε σχέσεις με τους ηλικιωμένους και χρησιμοποιήστε πολυμέσα, όπως βιντεοσκοπήσεις ή ηχογραφήσεις, για να αποτυπώσετε και να διατηρήσετε τις ιστορίες και τις αναμνήσεις τους.
- **Χώροι κοινωνικής αλληλεπίδρασης:** Δημιουργήστε κοινόχρηστους χώρους, όπως σταθμούς παραλαβής, όπου οι άνθρωποι μπορούν να συναντιούνται και να προωθούν τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, ιδίως για όσους ζουν σε προσωρινή στέγαση.
- **Κοινοτικές δραστηριότητες για παιδιά:** Ενθαρρύνετε τα παιδιά να ασχολούνται με υπαίθριες δραστηριότητες και να συμμετέχουν σε κοινοτικές εκδηλώσεις για να διατηρήσουν την αίσθηση της κανονικότητας και της κοινωνικής ένταξης.
- **Υποστήριξη κοινωνικών δικτύων:** Χρησιμοποιήστε τα υπάρχοντα κοινωνικά δίκτυα, όπως οι εκκλησίες, για να υποστηρίξετε και να συνδεθείτε με ευάλωτους πληθυσμούς, βοηθώντας τους να ενσωματωθούν και να ανακάμψουν.
- **Θρησκευτικές εκδηλώσεις της κοινότητας:** Οι θρησκευτικές εκδηλώσεις ως κοινωνικά δίκτυα στα χωριά, λειτουργούν ως βασικά κοινωνικά δίκτυα, φέρνοντας τους ανθρώπους κοντά, ενισχύοντας τους κοινοτικούς δεσμούς και την αμοιβαία υποστήριξη.
- **Εθελοντική ανθεκτικότητα:** Ο ρόλος των εθελοντών για την ενίσχυση της κοινότητας, η συμμετοχή τους προάγει την ανθεκτικότητα, ενισχύει τους δεσμούς της κοινότητας και παρέχει ουσιαστική υποστήριξη.

WEBSITE

www.resiliage.eu

CONTACT US

info@resiliage.eu

FOLLOW US

[!\[\]\(d66ff64371a51729ac8c1cdaa685ba6f_img.jpg\)](#) [!\[\]\(0f31ebba7abcd47777e178db26f29705_img.jpg\)](#) [!\[\]\(63ea948177b1bcc486b2b76d20d5fb69_img.jpg\)](#) [!\[\]\(886f7dced1265a6d438eca0881817b40_img.jpg\)](#) [!\[\]\(bb381b56be27580041e232a6cbb04464_img.jpg\)](#) @ResiliageEU

OUR CONSORTIUM

